

Цетиње, 31. марта

Његово Величанство Краљ био је прије неколико дана у Бару, да Својом присуством подстакне разноврсне велике радове на развићу и унапређењу тога по љепотама толико чувенога пристаништа на Јадранском Мору.

Бар је алам камен у нашој круни. Он је бисер наше домовине. У њему су врата, кроз која се омогућава вршење саобраћаја између нас и осталог образованог свијета. Кроз њега ће све више струјати напон живота ове српске државе. Бар са својом за бродарство изванредно прикладном луком и са својим по двоголама и плодности јединственим приморјем јамчи не само нашу бољу будућност, него и српску самосталност. Без Бара би наша отаџбина била у мучним приликама. Без њега би Српство сада било без својега слободнога мора. А без мора нема једноме народу ни праве слободе, ни снажнога живота!

Томе ајему Црне Горе, томе бисеру нашега Приморја, томе и нашем и општем српском уздицању, томе стародревном Бару Његово Величанство Краљ поклања особиту бригу, велико старање и толпу љубави. Посједовање Бара остварило је најљепши сан младости нашега Господара, који је вазда чезнуо за тијем, да Својој држави отвори излаз на море. Своју љубав спрам нашега слободнога Приморја и цијељење његова значаја пренио је и на љубљенога Нашљедника Свога пријестола, који Бару такође одавна указује пажњу и старање.

Колику важност даје Господар Бару, показало се и прије неколико дана, кад је опет био тамо са Нашљедником и сам прегледао све радове. Краљ је дао подстицај за живље унапређење модерне вароши. Присуствовао је подјели земљишта за нове грађевине. Обећао је приватној иницијативи све могуће олакшице и повластице при раду и развићу трговине и индустрије. Соколино је раднике и домаћој радној снази предочавао све добре изгледе на зараду на својем огњишту. Дао је израза жељи, да се радови развију на широј основи, јер је за Бар свуда велико интересовање, које ће све више довлачити у нашу земљу толико потребне стране капитале. Показао је, да му је једна од највећих жеља, да се Бар што прије развије, како би од њега и његове околине Црна Гора могла имати поуздану и сталну корист. Краљева мисао о Бару већ се остварује. Овај се приближује вршењу своје велике улоге, коју му намјенише природне одлике и изванредни положај. Око његових бедема није узалуд проливена драгоцену крв наших витезова, који су се под предвођењем Ње-

гова Величанства Краља прије тридесет и више година спуштали са Сутормана у Барско Поље и на Сине Море. Из те су крви никли обилни плодови, које већ уживамо, и никнуће још обилнији, које ће уживати наша покољења. И тад ће се захвално потомство, гледајући нови, напредни и повећани Бар са широким балканским српским залеђем, у својој родољубивој души сјећати Барскога Освојитеља, нашега љубљенога Краља и његове пјесничке химне Бару:

У њему је изникнула
Свакојега добра крива,
Па је с тога повод бива
Непрекидних претомна.
Раскошним премудрством
Природа га обдарила:
А мама му подијебља
Освајале панашица.
Добро уље, боље вино
У њему је на глас било
На столове римских цара
И папа се оно пило.

Представници српског радикализма

„Први клеветник Краљевине Србије“

Овако крсти Стојана Протића, радикалног првака и министра финансија, београдски „Одјек“, орган самосталне радикалне странке. Докуч су сједили заједно у истој влади, а данас се овако грде, ма да су се и израније познавали. Од како је Србије — вели „Одјек“ — није било већег клеветника од Стојана Протића. Многе генерације младих људи васпитане су у његовој одвратној радионици. Нема те гадости, коју он није у стању исмислити и бацити на противника. И то ради не само са најбољим апетитом него и са ријетком умјешношћу. Дрскошћу, каквој није било равне од како постоји српска штампа, фалсификована је једна реченица из пријестоне бесједи под нашом (самосталном ур.) владом и од вјековних веза међусобних интереса (аустријско-србијанских ур.) створена вјековна веза пријатељства. Заман смо неколико пута цитирали прави израз, клеветничко перо Стојаново нијесмо могли задржати од ружног посла. Нема данас новинара и јавног радника ван фузионашке странке кога није Стојан гадно оклеветао. По његовом тврђењу сви су листови и њихови редактори (нерадикални! ур.) ништа мање него издајници, и т. д.

Тако „Одјек“. Одговорност за истинитост цитирање оптужбе остављамо њему. Он ће свакако поменутог првака радикалне странке најбоље познавати. „Одјек“ шефови дуго су вријеме са њим били у истој влади.

Ради нечега другога ми се послужисмо „Одјек“ написом. „Одјек“ ће, као орган младих радикала, на сваки начин бити најмјеродавнији да нам даде вјерну слику система, метода и политичког морала, којима се служи српски радикализам. Кад „Одјек“ у таквој одвратној боји представља једног првака радикалне странке, који је осам година њен министар, да какви су остали! Кад је један првак те стран-

ке клевету развио до највише ступња као средство у политичкој борби, да какав дух, какав морал влада у осталим њеним редовима! Кад је по тврђењу „Одјека“ шеф странке Пашћ „архилаков“, а њен највећи догматик Протић „први клеветник Краљевине Србије“, какви се онда утицаји од српскога радикализма са таквим представницима може очекивати на политички преображај српскога народа!

„Одјек“ и нехотично признаје нешто, чега је данас већ свјесан већи дио српскога јавнога мишљења. Признаје, да су представницима српскога радикализма главна средства у политичкој борби: грдња, лаж и клевета противника. Јашу из Новог Сада „Одјек“ је и, пр. случајно забравно, јер би тада морао додати, да се српски радикализам лажа и ножа у политичкој борби! А то је ипак, нека опрости „Одјек“, мало радикалније средство од омијех, која, по његову тврђењу, употребљују Пашћ и Протић.

Је ли чудо, дакле, што се махом радикални српски листови истијем средствима служе и противу Црне Горе! И овдје су им лаж и клевета главно средство да би успјешније били осумићена једна српска држава. Прихватили су примјер својих учитеља и шефова, те њихов начин примјењују кад и о нама пишу. Као год што је Протић, како тврди „Одјек“, био у стању читањем самосталној странци извртањем ријечи у пријестониј бесједи њене владе подметнути аустрофиљство и издајство домовине, тако исто и Црној Гори неки радикални листови, средством и започевања чинишца, подмићу издајство српскога народа и тајну везу с Аустројом. Сврха је и тамо и овамо иста: убити противника морално помоћу лажи и клевета. То је морал српскога радикализма, који је, да не би Јашо Томић са примјером својега ножа остао усамљен, противу опстанка српске Црне Горе употребио чак и бомбе.

Тријализам и Срби

Срби су противу тријализма

Као што се зна, Аустро-Угарска се дијели на два дијела: на Аустроју, под којом припадају Чешка, Моравска, Галиција, Словеначка и т. д. — и на Сјевеини дио царевине и на Угарску, под којом припадају Хрватска и Славонија, Војводина и т. д. — и на доњи дио царевине. Сад је међу Хрватима покренута идеја о тријализму т. ј. да се Хрватској и Славонији придоду Далмација, Босна и Херцеговина и Истра и да се образује трећи засебни дио царевине попут Угарске. Као разлог зато наводе, да би тако Срби и Хрвати били груписани, те би, скидајући мађарски јарам, могли боље да делују на напретку своје. Срби су томе одлучно противни и неће да чују за тријализам из врло важних и многих узрока. Срби у Босни и Херцеговини су за аутономну анектираних земаља и према томе сасвим искључују тријализам. Срби у Бановини, Далмацији и другим крајевима налазе да је за њих и боље и погодније да су скупа са осталим Србима и Словенима, па неће ни да чују за тријализам и тако се око тога изродила читава прешпка.

Поводом тога проговорио је и познати лист старочеха „Union“, који у Прагу на њемачком језику излази. У једном чланку он вели да је од анексије опет оживјела тријалистичка идеја и да је наишла на подучирање из Беча. Говори се ушљед тога о тријализму као о готовој ствари,

која је на дневном реду бечких фактора. Како је много довели апсурдни мађарска политика. Сви покушаји намјерена између Мађара и Хрвата плановима се да и овај подијелити с љахом Томашевићем. Унионистичка мисао ушљед тога је пропала, постала невољарна и немогућна. Политичари, који су о унионизму говорили са великим оптимизмом, почињу сада да говоре о предлози Угарском. Шће дакле чуди, кад се Хрвати, оклишавши се унионизмом, већ по мешавању много дакле преображај и то се треба знати. Да се покаже негодност против Мађара, послану се тријализам. По увођење је тријализма немогуће, јер би се без обзира на Мађаре увођењу његовом противили сви елементи у монархији. Јер ни Беч, који тако српски пјева, не би дозволио, да му се одузме истарска и далматинска обала и тиме Аустроју одреже од мора. Па и сами Пољаци ни Чеси не би могли крај све своје симпатије за Јужне Словене пренети на такво рјешење, којим би они као мањина у једној трећини садаше монархије били предани на милост и немилост Италијана. Непосрпско, југословенско питање је акутно и мора се рјешити. Терор и притисак Мађара неће се моћи дуго издржати. Данас Јужни Словени — Срби, Хрвати и Словени — остварују народно јединство и узајамност, и свака неправда одјекује свуда, где их има. Они су постали фактор, о којему се не смиле притиснути. Показиће се, да су тако отаџали да се не могу више притиснути дуализмом. Бахатошћу Мађара према Аустроји, примјером Босне, незадовољство немађарских народности, чешко-њемачки спор чине, да се дуализам распада и да се мора размислити на одлучан један дјелак. Тријализам само је позитиван. Требаће се уздети на примјер у иностранству од вријем у Сједињеним Државама и на Швајцарску. Хоће ли меритивни фактори понусти нужди, или ће подржавати ово недржљиво стање, док оно не уроди још и већим злом?

По листовима

Француска према Италији

У „Berliner Tageblatt-u“ пише познати галијански публициста Вико Монтегата о француско-галијанским односима. Монтегата је био пропалагор, што већма збијења између обичу романских држава. У свом чланку он се обара на француско јавно миљење, које је Француску приликом рата у Триполису приказало у правој свјетлости. Монтегата вели, да су Французи вазда у обим ратовима, што их је краљевина водила, била на страни непријатеља Италије. За вријеме рата у Абисинији Французи су подучирали дјелом и својством и мунициом краља Менелика шаљући све, што је било потребно преко Цибајна. Сада полази све из Марсела преко Турине у Триполисе. Афера са Момаком учинила је, да је Италија проиједала. Човјек може бити увјерени противник тропног савеза како му драга, али у пријатељство Француске не може се нико поуздати.

Концесија Југословенима

Бечки листови јављају: Са добром поузданом се стране дознаје да је посланик Корошец конференцију задње вријеме са министром предсједником и са министром прједсјетом питању јадранског факултета. Сјорих ће дана такођер и посланик Шустершић конференцију са министрима о истом питању.

Како се тврди из истога врела, аустријска је влада спремна министарском наредбом признати за све Словене аустријскога југа све несите, положене на загревачком свеучилишту, а за то би југословенски посланици имали одустати од њихове опструкције против предлога о талијанском факултету.

Отварање панамског канала

— Панамска и пацифичка међународна изложба

Сан Франциско, 18. марта

Сан Франциско се спрема да дочека народе с највећом изложбом што је свијет памти — панамска пацифичка међународна изложба 1915. год.

Изложба ће се отворити доласком свјетских флага у залив Сан Франциско.

Прије тога флоту ће се састати у Хамптон заливу, а кроз панамски канал доћи ће до Голден Гота. Сан Франциско се надао, да ће флоту предводити чувени адмирал Роблес Д. Ивине; он је чак изјавио био директорима изложбе, да је вољан, да предводи флоту, али је његова смрт то осујетила.

Планови за панамско-паифичку међународну изложбу усавршени су и у идућој години управитељи изложбе радиће радне на полизвању зграда и на другим радовима него на планирању. Кроз неколико седмица хиљаде људи биће запослено, а кроз шест мјесеци предвиђа се, да ће 10.000 људи добити посла на изложбеним радовима изложбе, на којој ће Америка прославити отварање Панамског Канала.

Одговори страних држава превазилазе свака мишљењања управитељства изложбе. Народи овога свијета нијенећи дар Америке за цивилизацију — Панамски Канал, изложбе највише предмете својих земаља на овој великој изложби, — најдивнији и по величини и по њеној, што је свијет икада видио.

Повише за сарадњу стижу из свих крајева свијета и председник Чарлс С. Мур и његових тридесет директора, који представљају све интересе од значаја на паифичким обалама и један биљуни инвестиранио капитала, раде дан и ноћ да би одговорили својим дужностима савремено.

Сви цивилизовани народи на земљи и све земље које додирују оба те паифичког океана биће заступани на панамско-паифичкој међународној изложби. Намјера је управитељства изложбе да ова велика изложба буде особена и угледна у сликању америчког запада и земаља које додирују паифички океан т. ј. да ове земље буду што боље представљене с погледом на њихов садањи напредак, али у исто доба неуморно се настоји да се забиљежи напредак читавог свијета у уметности, науци и индустрији.

Панамско-паифичка међународна изложба држаће се на обалама Сан Франциског залива и обалама Паифичког Океана. Земљиште представља подручје и то око највише насељеног дијела града и врло је приступачно са свих крајева околине. Оно представља комбинацију сценичних предјела залива и брежуљака што Сан Франциско чини значајни у свијету. Дакле изложба ће бити у Харбор Вју — стајно најредном дијелу града на заливу и у западном дијелу Голден Гет Парка пред самом обалом Паифичког Океана.

Послије свечане параде ратних бродова у заливу Сан Франциска шљетоваће догађаји свјетског интереса у двомесечним разматрања времена се мањим догађајима у овом међувремену.

Међу знаменитим догађајима биће међународне трке јахта, моторчаја и аутомобила, а такође и аероплана, на којима ће учествовати авијатичари из свих крајева свијета. Аутомобилске трке проћи ће кроз Стетлум у Голден Гет Парку, који је једна од највећих конкретних грађевина и са највећим капацитетом стадиона у Америци. Олимпијске игре и војничке маневре кавалерије и других родова војничких Седињених Држава и других на-

рода узеше учешћа у овој великој слави и биће међу најзначајнијим догађајима.

Преко стотину конвенција састаје се у Сан Франциску за вријеме трајања изложбе. Страна друштва биће представљена, читави свијет биће, да слави отварање Панамског Канала.

Кад се Калифорнија подухватила, да приреди ову изложбу она није нудила да престигне друге велике градове у успесима око приређивања изложба, она је била радија да манифестује једну велику народну славу, а у истину једну велику, чудну задаћу, јер је Сан Франциско прије непуних шест година претрпјело ужасно велику штету од 400 милиона долара, а послије тога потрошило је за дизање града из пепела — своту која превазилази прорачунате трошкове око градње Панамског Канала у реконструкцији. Данас је Сан Франциско сграђен и странац путник не може чак ни сазнати, да је ватра прије шест година оустонила била овај град. Данас се граду плаћа пореза на 25.000.000 више него што се плаћало прије пожара. Послије ватре утврђено је само на градњу нових зграда 242.000.000. Милиони долара потрошени су у друге потребе.

Стотину милиона долара неће доћећи за трошкове око повраћака улица, градње школа, паркова, муниципалног протективног система за пожаре, цементних приградница за бродове и друге корисне потребе као и за увећавање града.

Панамско-паифичка изложба је у срцима људи Западне Америке, и о њој се непрестано говори. Све занимљивости које Запад има биће изложене и на расположењу посјетилаца изложбе.

Отварањем Панамског Канала смањиле се даљина између Њујорка и Паифичких Обала за неких 8000 миља. Бродови који буду пролазили кроз Панамски Канал за исток, долазиће једно 200 миља ближе паифичкој обали. Отворењем канала почиње велика ера, коју је заједнички знао, ера напретка, насељавање запада који ће бити велики потрошач производа источних Седињених Држава.

И поред локалне значајности — као западно предузеће, панамско-паифичка међународна изложба је свјетска свјетовина на којој ће народи свијета познати Америци своје заповијести на завршетку највећег индустријског успјеха — на завршетку *Панамског Канала*.

NACIONALNA BIBLIOTEKA SRBESKOG BEOGRADA

Политичке вијести

Изборна реформа у Угарској

Како мисли листови уверавају, и поред тога што се предлози закон о изборној реформи у Угарској вентно и брижљиво крије, ипак се пројекцијом шта садржи. Наперена је противу народности, а у сврху мађаризације!

За основу и побуду те реформе коју су, у тајности, усвојили владина и Копштова странка, узети су познати Апоџински школски закони. Јер је то основни да без знања мађарског језика нема бирачког права. Према томе, дакле, сваки угарски држављанин који је навршио 21 годину може бити бирач и може бити бирач, ако разумије и зна читати и писати мађарски. То може доказати свједошвом

да је свршио четири разреда мађарске основне школе.

Тајно гласање ограничено је на вароши или на варошице и велике општине које броје пет хиљада становника, али за ове пошљедије само у томе случају, ако те варошице и општине имају мађарско становништво.

Тај законски пројект, најпослије, без оклевања, без зазора, захтијева да се изборни срезови имају заокружити на тај начин да свуда буде мађарска супремација. Супремација се постиже посредством мађарске интелигенције која је има обезбједити својим вођством.

Књаз Борис у Биограду

Софиски лист „Реч“ доноси уводни чланак у коме, између осталог, каже: „Посјета књаза Бориса у Биограду, у једну словенску престоницу спада у вријеме згуснуте и тешке атмосфере на Балканском Полуострву, због залашавања Италије да начине европску Турску. У тако тешком моменту, сваки тражи свога ближњег и сваки се народ нада на своје ближње пошљедије, по крви и по народном језику. А који су други народи ближи бугарском народу него словенски? Сем тога са српским смо народом сусједи, с тога нам се намеће још тешње пријатељство и искрено појимљиве времена и оданости једнога заједничке за оба народа. Ето зашто пројектовани повратак посјете књаза Бориса у ово вријеме добија још већи значај. Кад истичемо важност предстојеће посјете у Биограду, ми од срца желимо да приликом испуњења свог пријатног дуга бугарски престолонашљедник увјери српски владарски дом као и српски народ, у невиходну потребу за заједничку акцију са српским народом у судбоносним догађајима за Балканско Полуострво“.

Народни сабор у Египту

Овак дана отворио је мисирски кедив Абас паша египатски народни сабор који се састаје сваке друге године. Он је сабор отворно говором, у којем је изстакао шта је све влада урадила након задњег саборског заседања за народну просвјету и за пројектат арапске књижевности. Влада је покрајинским областима предати 100.000 фунти за просвјетне сврхе; осим тога се почело и са наставањем средњег Мисира, те је на тај начин омогућено, да се сада пола милиона фетана (један фетан има 4 дунума, 200 м²) земље обрађује; и код асанске котлине је напослије и за обрађивање приређено милион 250 хиљада фетана. То се учинило на тај начин, да се је колонија асанске пасула. Овај је посао је још у цијелу. Кедив је још извјестио о напредовању радња у делатностима покрајинама Бехери и Гарбији, где се поје уређују. Такође је навео, каквјетати кнези да за Фехале оснива интелекциону и како у овом размишља, шта да учини, да се разрезивања влада што боље прилагоди интересима земље.

Бехера и Гарбија су већином под водом, па ће их сада осушити. У Гарбији ће се осушити 170.000 фетана, а у Бехери преко 480.000 фетана, а то је све скупа више него грехина доњег Египта. Туда ће се стари канали тош у дубље прокопати и проширити, а где их није било, ископаће се нови, а уз канале ће

се поставити и велике спусалке, да се вода црпи, кад је има превише. Читав тај рад трајаће око 4 године, а стајаће 2 1/2 милиона мисирских фунти. Чак ће се језера Маринт и Бурулос осушити, и тако ће се за кратко вријеме силно поидићи пољопривреда у Египту.

Српство

Уређење министарства просвјете у Србији. Од године 1880 није се до данас у краљевини Србији ништа предузело за реорганизацију министарства просвјете, док се у самим школама за то вријеме већ много чега измјенило и дјело у склад с новим захтјевима. Сада је министар просвјете спремно да поднесе Народном Скупштини „Пројекат закона о уређењу министарства просвјете“. Према томе пројекту дијелиће се министарство просвјете у три одјека: општи одсек, одсек за срење, више и стручне школе и 3 одсек за основну наставу. Овој подјели министарства у одсеку с тачно одређеним подручјем дјеловања радује се тамошње учитељство, а није ни најмање задовољно с оном дјелом пројекта, у ком се говора о надзору основних школа. Надзор је двјерзги: обласни и срески. Обласним надзорницима именовале се, који се некажу да су свршни филизофију; служили 10 година и који имају испитива педагошке групе. Срески надзорници могу бити унаприједени тим, да постану обласни надзорници. А за то је потребан професорски испит из педагогије уз филозофску спрему. Срески надзорници биће припремени и дефинитивни. Привремени су они, који су свршили учитељску школу с испитом зрелости, затим филозофски факултет и имају 5 година службе, а таквим привременим среским надзорницима могу постати и они учитељи, који су свршили учитељску школу, па службу бују већ 10 година и имају најмање 2 одличних оцена. Подложе ли надзорнички испит, биће након двије године именовани дефинитивним среским надзорницима. Учитељи нису задовољни с тим пројектом понављају ради тога, што чекну право да постану стални срески надзорници првог разреда, као и ради тога, што немају бескивну вођњу и што имају мањи цутни настан, него професори. Према овоме пројекту биће и учитељство заступано у „Главном просвјетном савјету“. У њеће доби председник учитељског удружења, два управитеља и један учитељ основних школа у Биограду.

Државна помоћ учитељског дома. Народна Скупштина у Биограду одобрила је у државном буџету одређењу своју од 50.000 динара за зграду учитељског дома, што су је српски народни учитељи издати предлаже године. Том свотом биће учитељски дом потпуно изграђен и набављен намјента за ње.

Страни љекари у Биограду. Међународно друштво за усавршавање и попуњавање медицинског образовања, коме је председник г. Ставан Баво, организоваће ове године научно путовање по Балкану, па ће у времену између 21. јуна и 18. августа похитати и Биоград са великим бројем љекара из цијелог свијета.

ПОДЛИСТАК

ЗАТВОРЕНА КУЋА

Лука

У мом селу стоји још и данас затворена кућа, у којој је стрико Марко, изнад неколико година, доживио пошљедије дане свога њавијеног живота.

Баво је злато у селу; добио доктор из вароши, сутира али који било господин. Еђе ће до у његову кућу. Сиромаци дочека тако него да је највећи господин! Свијетом је у селу дошао што важи селанин! Свијетом и павидом. Хоће ли сирота Беојка, да се удаје, а он само љепотама заповиједи, да јој понесе куће доста. Дебе Бурбенин, а на његово куће посе сваке му през павило село пућерице млијеча и труде сира сиромасима, који нејају што додуси. Тако него о Беојку, он вади пароду ције пенеције; једну за рожу а једну за сиромину, која нема да се тога дана одрси. Бад је сирота, који сиромач нема сјеме жита, а он у кућу стрика Марка, па жита доста. Никога није још с прата вратно праљих ружу, но је понешто тражио!

Па Бавијан дан многи у селу немачу еђе убрати баднаје, а он их поведе у свој босан и стоји под опцијем добољштем бријестом, што је на самом улазу, а доведенијама ће:

«Ти, Павче, посвијети ову грацу кошћелову што висе више оне шљаве, а ти, Павче, зајвијети ту бретову грацу и закрасиће ову вишњу, да имаде те гранича пред вратице, кад узланици дођу, да имају што унијет у кућу, адег је то су ти стари оставили. Па мали, — вели сину Павци — понеси ови бад пак куку Мијату, јер нема ће га узрати. Знаш кад он имаше доста. Све је мијела до Божје, с а удахом завршио би он.

О Ускресу сваке године хоћаше павеси по пуну вацу вина, да се пије, али то бјеше онда кад бјеше ерча, кад виногради рабају. Много је времена прошло од тога доба. Много се што шта промијенило у селу; ни Сило није више главни вмет, којег сви слушаху, а он икоме пустије не узмаше. Нема већ оне добеде мурве, под којом се купљаше и у њеном хладу играше на коцкице по вашице и прављаше кућарице од прашине!

Митолошка бријест се већ осоглао. Не куће се више свезали под њом, да у недрже и прављене дане на мејој трави и у добоком хладу спавају. Не иду више момци и дјевојке у лазарице! На сједниц у мјесецијење ни најближи комшије не иду, да ејде један код другог да прекраге дуге зимете ноћи у мали или уз гусље да пречају еђе су се наши претици борили за прет ласни и слободу владу. Дошло је вријеме, што вели стрико Сило; чим суше за горов а ти ласни, јер је народ данас пултичан, па

што би поћу свијато од врата до врата кроз село!

Ни мојава не пољаку сиротина! Ко кући моћу — богаташ; нема свако поће, а сиромачу нико! Како који дан испријед, све је друшчије. Наше село није више оно богато село у којему све пречаше. Лијено ли у просјеху бјеше становати у њ. Другом, чим прва сунчани зроти ваћу иза арањашких гора и објасја га, а мојаш довајају један другог да нагоше све на горов да не ласаше; да их боље од пошасја пасау. Брујању чактера на овинама немаше краја. Еђе су сада те овне, еђе је све то што чинаше, да су свезали мога села вада весели?! Нињовој причи, шати и дојети, немаше равна шидје у Бети шидјено село, а о гостопримству нињовој се и сада прича.

Перодне године, педаће на и епидемичне болјеста учинише своре. Паприје се то оназано, да пропаде, на кућу стрика Марка на „њихову злато“. Кад је та змљана гоштинска кућа почела попуљивати како пеће други свезали? И бави бољом судбином она кућа опренула је назад!

Вајрије Маркову кућу задрси тежак удар: убише му сина мијата Мухавирица на трацину. Мара жена Мијатова, преуда се у обливако село.

Остадоше му још два сина: Богу фала лијешо, «Еј што ће се Бог је судио», говораше старан. Али Јован, средњи му син,

не догаше живјети без Мијата. «Још га не осветих», вада говораше Јован и јадиковаше за осветом. Којино је пута официр морао едати војнике за њим да га увате, да не чини буну на граници. «Јер сада живио у лијеном кошћелову са преко граничарица», говораше официр.

«Валет је вавет, сваво, зборно му отац, и мене није свавим сваво надало, би могао још пушку држати и осветити га».

— «Вала бобо ја више не могу живјети овће, гледати ми свави дан гроб, као да ме паво гори што га не осветих».

Једнога дана, бави прет Митровица, пегаде Јована! Свуд су га, кроз село, трајали, али улазу — пеца га. Бад прет свави драв сво Павје кућа и ваа стару, да је Јован Илиј дао Јовину пушак грешак за Америку и отацаш је пут Америце! «Иди а ти, свико, кућ ваши, јер је судио, да ме нема по у гроб мисити!» на бодних сврхних граву парајати товом рече стрико Марко.

Наше се затриваше. Кроз бољаше се купити раштриваше. Дрвца се не закрасијају. Одрине се по рожу. По дванадана вајено гора и есаво га говаша јеру. На други авси драв по драје добе, Све провада...! Нема по да ради, страво Марко остаро, а Павија је још дјетије. Врваци и повоше проваде и поше могао по помад ласаше двати наповице, Јован, да вајво је на куће стрик, само он једном рожу

Словенство

Нови систем авиоплана. Руски инжењер Борис Лудски измислио je нов систем авиоплана са два мотора чиме сваки по 100 коњских снага и два пружера. На случај да се један поквари ради други, а могуће је дирижаблима брзина да авиоплан не пада произвољно. Брзина је огромна, и у стању је да гони све друге врсте авиоплана. Пробе су дале сјајне резултате.

Конгрес револуционарних организација. Софиски листови јављају да је позванути споразум за ванпарнички дијект у Македонији између бугарског, арбанаског и грчког револуционарног комитета. По мишљењу бугарских листова, представници тих организација састаће се скорох дана тачно у неком европском граду, где ће издати општи план за ванпарничко дјелство овога прољећа. Деловање им је аутономија Македоније, Арбанасије и Епира.

Државне грађевине у Бугарској. У претходног државног буџета за 1912. годину налазе се подаци и о томе, шта стају државне зграде, које улазе у имовину Бугарске. Укупна вредност свих државних грађевина цијени се на осамдесет два и по милиона лева. Скоро половина ове вредности долази на војне зграде: касарне, министарство војно и војне школе. Послије војне, бугарска је влада највише подигла зграда за просвјетне и културне циљеве. Укупна вредност свих грађевина, намијењених школама, јавним библиотекама, музејима и позорницама, износи једанаест милиона лева. Болнице и државни санаторијуми представљају вредности од 10 милиона лева. Привредне школе, зграде по бањама, и државне привредне установе вриједне 5 милиона лева. На грађење судова и затвора утрошено је до сада нешто више од једног милиона. Велику вредност представљају ове зграде: полоранште, двор, цариннице и финансијске установе (око 11 и по милиона). Важно је, напославу, ради уређења са нашим приликама да се Бугари уградиле на подизање поштанских и телеграфских станица преко пет милиона лева.

Толстојев дневник. Један драгоцјен дио Толстојеве литерарне заоставштине, његов Дневник, остаће за дуго неприступачан јавности. На њега полаже право како удовица писаникова, грофица Софија Андреевна, тако и његова кћи, књижица Александра Њовна. Пошљедња се позива на то, да је Дневник у тестаменту нарочито њој завјештао док грофица на супротив томе наводи, како је Толстој за живота поконио Дневник њој, те да према томе није више имао право да располаже њим дружице. Крај те прилике не може се сагледати, пошто једна и друга страна не мисли на поуступање. Грофица је предложила својој кћери изборни суд што је ова одбила. До завршетка спора Дневник ће се чувати у Историском Музеју у Москви и биће неприступачан јавности. Приступ у собу у којој се чува Дневник није дозвољен ни грофици ни књижици. Само ако пристају да у собу уђу заједно, добиће допуст. Овак дана се група угледних писаца појавила у штампани с изазовом, у којој се тражи брзо пресуђивање спора и про-

тестуре, што се до сад није публиковао тај напредно драгоцјени дио Толстојеве књижевне заоставштине, за који се свекојко образовано човјечанство интересује, и о коме је умрли писник оставио у своме тестаменту тако јасну и прецизну одредбу.

Земунска жељезничка станица. Угарско министар трговине одлучно је да прошири земунску жељезничку станицу, јер више не одговара потребама промета. Како „Келети Ертешиште“ јавља, у Биограду је вест о проширењу земунске станице изазвала узбуђење, јер доже, да су прави разлог проширењу војничке потребе, те је према томе уворено против Србине.

Тајанствени руски пустињак. Од неког времена у Петрограду и у Москви много се говори о неком пустињаку Распутиним. Руски селаци верују, да је Распутин светица, али Распутин има велика утицаја и у просвјетљеним круговима. По свој прилици, да је Распутин мушкарца болесних живаца, за кога, наравно криво, верују, да је мучотворца. Недавно су у Москви на једној монархистичкој скупуштини рјешавали, какво становиште да заузму према Распутину, али нијесу дошли никаквај одлуку. Већина је била за то, да се сачека и види, ко је и шта је урани дошћини пустињак. Распутин ужива врло велики углед и у најодличнијим друштвеним круговима. Он је из једног села у Сибирии, недалеко од Тоболска. Сада се бави у свом селу и тамо га похађају и владике, да их благослови. Говори се пак, да и у царски двор може ући кад год хоће без пријаве. Руским листовима је са највише мјеста забрањено, да о Распутину шта пишу, ни о његовој особи, ни о његовим делима. Прије неколико недеља је нови петроградски лист, „Вечерње Време“, био дошћо неколико слика Распутиних и у подужем чланку изишо његов рад, па је тај број листа узвињен и најстрожије му забрањено, да што пише о Распутину. Таква изуметан подложај ужива у Русији само цар и царска породица. Огуда се о Распутину тако мало зна, те је увијек у тајанственост. Прије неколико месеци отпутовао је у сибирске пустиње. Прије свога поласка из Петрограда био је код министра претседника Козовијева у аудијенцији, кога је трајао 2 сата. Држи се, да Распутин има утицаја и на државничке послове и говори се, да је он цару поново одобривољно према Витку. Такве бајке шире по свиме страни листови, које и наши листови пожељно преносе, а и не сањају, да је све ово од аз до пжине гоза измишљотина, којом се Русији пакости. Као велик кад не можемо да јој другаче наиколојмо, ми ћемо овако да измишљајмо.

Пензије бугарским књижевницима. У бугарским посланичким круговима говори се да ће једна група посланика подијети влади предлог да се заслужним бугарским књижевницима да пензија да би могли потпуно да се посвете књижици. Оваква мисао покликла је кад је Михајки Георгијев, бугарски књижевник, подишо Собрању молбу да му се да државна пензија. Ако би влада овај предлог усвојила, бугарска књижевност би добила личних радова и дела трајније вредности, пошто би бугарски књижевници на тај начин добили уверење да ће њи-

хово књижевно дјелање бити признато и на тај начин.

Парижани на Балкану. Крајем овога месеца крећуће се париски општинари да враге посету својим друговима у Биограду и Софији. Парижане води и Русел, председник париске општине. У Софији су већ предузете припреме за дочек гошћину из Париза. Изабран је парочити одбор који има да спреми све што је потребно за дочек и бављење париских општинара а осим тога софиска општина предузела је да учини све, што се за овако кратко вријеме може, да би Софија изгледала што уређенија и што европска. Поред осталог порушине се неколико страћара и поправиће се неке улице и јавне зграде.

Народна привреда

Ријечи и привреда. У нас се врло често и врло много говори о привреди, али говор није привреда. Гладан се не може заштитити, ма га ми што дан часити најљепшим ријечима о њему. Тако се не може ни привреда покренути унапријед. Привреда се не може подићи личним ријечима и дебелом књижицима, но је потребно да на привредном пољу рад проговорити, — да говор уступи мјесто раду, јер радом се подиже народ и држава, а не празним ријечима. Златна је она што народ каже: да никоме не падају готове печене шеве из неба, него до свако мора радити, ако се мисли сладити.

Ми смо на привредном пољу премного болесни, и не знамо да је привредна болест народна, јер она је многострука, на се онда знаци те болести јављају и на свима осталим пољима. У нас је зануштена не само пољска привреда, него и занатска. Зар се мало новца изведе ван земље, само за то што у земљи нема ко да ради. И саме раднице увозимо, јер смо ми неумјешни. Нико нас није учињивао да знамо како ћемо се и за који посао спремити. Сва нам је брига да се дочепамо државне службе. А овамо увозимо дрво и камен (цемент), јер у земљи нема ко то да израђује. Много штошта увозимо што би смо извозили, да имамо умјешних и радних људи у томе послу. На ми цемент увозимо, који се од камена израђује! Та ми још храну и поврће увозимо, и ако имамо велико плодна поља и земље да би и извозили! А ко нам је за то крив, до ми сами и наша проклетог љеност, која нас већ сада врло скупо стоје.

Вријеме је да и привреда дође до ријечи и дјела, вријеме је да и рад проговорити, јер стје се језиком копа и оре, ту хлеба нема. Еле, какавски говори дају човјеку вредност и од најбољег рада, ту наретка нема, ту добра живота нема. Претпмо се једном и почитимо што год озбиљно на привредном пољу: *помажи мо рад и оснивање земљорадничких задруга, јер оне су једине у стању да зло у народу поправе и да привреду уздигну на највиши ступањ свјетске културе.*

Подизање пчеларства. Селшћене Државе у Америци издају сваке године 75.000 К. да се тиме потпомогну сви они привредници, који се баве пчеларством и да се могу сузбити свака болест међу пчелара. Енглеска у свему издаје једном друштву преко 21.000 К. да то друштво подигне угледне пчелињаке и да се оснују по земљи нове подружнице и спреме пчелари. Кад се пчеларење не би исплаћивало и не би било корисно, не би се ни богати Американци ни Енглези њим бавили.

Извоз платине из Русије. Из Петрограда јављају, да је министарство трговине послите дугих савјетовања закључило, да забрани извоз платине из Русије. Та забрана дотиче на веома осјетан начин интересе страних фабриканата. Рудници, одакле се платина добива, налазе се у рукама енглеских финансијера. Рудна платина одлазила је досад у иностранство ради обраде, па је за тим враћена у Русију. Интересоване куће у Немачкој обратиле су се с молбом руској влади, да им допусти извоз платине, али им је молба одбијена. Забрана ће се и узаконити.

Европски посједи у Африци. Површина Африке до сада још није тачно одређена, али у колико се њена валичина бар донекле може поуздано одијенити, имају све европске државе своје посједи у овакој распрострањености (у квадратним километрима): Француска 9.997.000, Енглеска 5.438.000 уз то Египат 4.543.000, Немачка 2.357.235, Белија 2.331.000, Португалија 2.039.000, Турска (поглавито Триполис, око кога се сада води борба) 1.036.000, Италија (без Триполиса) 518.000, Шпанија 202.000. Од још самосталних области мере Абесиџија 906.500, Мароко, који се налази на издизају, 569.000 и назад Либериа 111.300. То чини укупно — наведени бројеви су нешто заокружљени — око 29^{1/2} милиона квадратних километара.

Кратке вијести

Револуција у Мексику. У републици Мексико револуција још једнако траје и о првом стању не зна се ништа одређено. По досадашњим вијестима биле су савезне чете суабиле. Наровије пак јављају, да се ратна срећа окренула, те су савезне чете коначно побједиле.

Атентат на бугарског краља. Бугарске новине доводе опширне извјештаје о зајери против краља Фердинанда. Атентат би имао и извести плановијете Санданског. Неки Маденови браћа Манолес с анархистом Крозетови вели се да су најљепши за 20.000 франака за атентат, с вишега мјеста у Бугарској они се пласова окрупувају.

Изагнан новинар. Неки је дан изгнан из Аустрије уредник листа немачких с тобо доушника у Швају. Мајор поријеклом из Бугарске. Провла је послите једне јавне изборне скупуштине, на којој је гдио војску и немалевао државне установе.

Дневник

Ускрс у Двору. Наш Свијетли Двор провео је велике празнике Христове Васкрса на Ријечи. Њихова Величанства Краљ и Краљица са узвишеним кћерима Књагињицама Ксенијом и Вјером постили су цијеле Страсне Седмице по прописима православне цркве, држећи се при томе старих обичаја нашега народа. Једно свјетно лице, које је на Ријеку по Господаревој жељи упутио Господин Митрополит, било је Њиховим Величанствима на расположењу за духовне и црквене потребе, вршећи вјерске обреде у малој дворској капели код дворца Љесковца. Рано на Васкрс Њихова Величанства прва су поздравила Своју околину и сав Двор са уобичајеним радосним хришћанским поздравом: Христос воскрес! По литурђији грађанство и народ са Ријеке и околине похитали су да Њиховим Величанствима честитају празнике. Краљ и Краљица свакога су примили очински. Сиромахе су обрадовали даровима, да би им празници били милији, а имућније су удостојили милостиве пажње и срдчаности. Краљичина племенита рука, као и вазда, и у овој је прилици пружала на све стране помоћ, вршећи улогу хришћанске љубави спрам ближњих. Краљ је са народом, који је долазио на честитање, разговарао као отац са дјецом, брат са браћом, питајући свакојега од присутнијех како живи на дому. Цијело прије подне први дан Васкрса долазио је народ, да види Њихова Величанства и да ту прилику употреби да им даде видан доказ о својој љубави и захвалности за небројена добротинства, којима су Краљ и Краљица задужили своју земљу.

Исто тако провели су свијетле празнике на Тополици Њихова Краљ. Височанства Нашљедник и Нашљедница, који су са Цетиња примили за благе дане многобројне телеграфске честитке. Код Њихових Краљ. Височанства био је о празницима Његово Краљ. Височанство Књаз Петар.

Њихова Краљ. Височанства Књаз Мирко и Књагиња Наталија провели су ускршње празнике у пријестоници. По служби Божијој многобројни великодостојници и грађани уписали су се зарад честитања у књиге Њихових Краљ. Височанства.

Вратили се на Цетиње. Његово Величанство Краљ вратио се је други дан Васкрса са Његовим Краљ. Височанством Књазом Петром са Ријеке на Цетиње.

Њено Краљ. Височанство Књагиња Нашљедница Милица вратила се са Тополице у пријестоницу.

Измијењали честитке. Краљ. Петар и Краљ Господар измијењали су поводом празника Васкрса топле и срдчане телеграфске честитке.

Српски Примас. Пресвијетли Господин д-р Нико Добречић. Српски Примас и барски архиепископ, допутовао је ономад на Цетиње. Бо-

на Нави-Јорке; писао је: због чега је отишао, у кога је новац позајмио и молио старца, да му опрости, што га је оставио. Кад ушата Бавадија прочитао пошљедње ретке писма: „хиљаду ти пута љубу руку и моли за опрштај твој син Јован“, старца текно уздахну и рече: «Бог је тако судио, нека му Он опрости, али текно се, синко, згријешно, мене напата староса оставио!»

«Хоћу ли и ја одити за оваца?» Једног прољетног дана ушата Илија старца.

— За чијим овацама, синко, ми их немамо?

— Ја ћу са Миљановим момком; жеља ми је одити за овцама, знаш како сам ја наше чувао?

— Иди, иди нијесам мислио, да ћеш за губљим овацама ићи, али Бог је тако судио!

Сунце за околних гора туцљаше своје пошљедње зраке и преко Бобије хиташе да се ухвати у Јадранско Море. Чактари на утичима већ се чујаху — иду оцима кућама. Први мрав бјеше покриво село..... И онај који је коле изгубио већ је дошао кући, а мена Илија још чежа! говораше стрико Марко Митру Педичићу и све гледаше пут поља не би ли га видно гдје иде. Баш у томе прогнра крај њих сав зајатурен и плачљив, Миљанов момак, «Бе ми је Илија!» ушата га старца.

— Сад ће доћи, стрико сад», одговори му дијете.

Старца и даље стојаше с Митром пред вратима од куће.

Једна руља људи текуд из села огрца. Старца као да бјеше нешто сјенало, те на Митрова запиткивања не одговараше већ све пут поља гледаше. Вечерња сутон се бјеше почела хватати, кад се први ледек зачу пред селом. Потрча из села свако, и старо и младо, да види шта је. Кад ли њих неколицина иду на пошљима, а двојица поже мртва Илију стрика Марка!

Кроз село се, причаху, како стрико Марко остаде без никога! Мијат погнбе, Јован негдје у Америку а Илија се данас удави у Морачу! Кад се руља приближи раскеници, сви залелекаше Илију. Старац потрача пошљима, али паде; довањаше га неки и еташе сипати воду на главу му и трљаху га иза рука.

Пошља Илијина поставише на дије столце — тропозице — под дебелом мурвом у обору. Кољежу људи, жене и дјеча нежашне краја. Неколпцина бјеху код старца и непрестано га трљаху док се не освијести. Кад се освијести приближи се пошљима.

«Илија! Јоване! Мијате! Бесте ћедо? Што ме оставиште? Куку мене! Куку моја надо! Што ћу јадан!? Све пропаде!» старца уздрхта, поново се наже да паше, као први пут кад је пошља угледао, али га привати Лука и привдеде столцима.

(Свршише се)

равно је краће вријеме у Риму, гдје је на свечан начин извршен чин његова посвећења. Нови црквени поглавар нашијех поданика римокатоличке вјероисповијести примиће овијех дана своју узвишену и пуну одговорности дужност. Чим је приспио на Цетиње, Пресвијетли Господин Српски Примас посетио је г. д-ра Томановића, председника Краљевске Владе, и г. Душана Греговића, министра иностр. дјела, којима је изразио своју дубоку захвалност на заузимању наше владе, да се питање о наименовању новог барског архиепископа ријеша на задовољење добријех односа међу нашом државом и Св. Столицом. Трећег дана Васкрса на 11 час прије подне Његово Величанство Краљ примио је Српскога Примаса у аудијенцију. Пресвијетли Господин је том приликом узвишеном Владоцу Црне Горе исказао своју поданичку вјерност и дао израза својој великој љубави према јуначкој земљи, у којој се и сам родио, а у којој сада благовољењем Краљевим и сагласношћу Св. Столице заузима тако видан положај. Краљ је новог Српскога Примаса, нашега омиљенога о. д-ра Ника Добречића, примио веома милостиво, изјавивши радост, што у поглавару цркве Својих драгих и вјерних поданика римокатоличке вјере поздравља сина Црне Горе. Веома пријатно дирнут Краљевим благовољењем, Пресвијетли Господин д-р Добречић поново је захвалио Господару и у име своје и у име своје цркве на пажњи, широкогрудости и обилној потпори, које је Његово Величанство Краљ вазда милостиво указивао припадницима свијех вјера, давајући и у Својимјемјесма јавна израза начелу узвишене толеранције, садржане у ријечима: „брат је мио ма које вјере био“

Пресвијетли Господин др. Добречић, наш нови Српски Примас, крећуће овијех дана у Бар, у своју архиепископску резиденцију. Тамо ће бити на свечан начин извршено његово устоличење. На томе чину биће прочитан Краљев указ о његовоме наименовању. Барско грађанство спремиће му свечан дочек.

Положио заклетву. Српски Примас архиепископ барски г. д-р Добречић положио је Његовом Величанству Краљу у Двору у присуству Владе прописну заклетву везану за свој нови положај.

Архиепископова заклетва. Ријечи заклетве, коју је према конкордату наше државе са Св. Римском Столицом положио Његовом Величанству Краљу нови барски архиепископ г. др. Добречић, гласе овако:

„Заклињем се и обећавам пред Богом на свето Јеванђеље послушност и вјерност Његовом Величанству Николи I. Краљу Црне Горе. Обећавам да нећу имати никакав споразум ниш присуствовати никаквом вијећу, ни подстицати ниш доцњетати потчињеноме ми клиру да учествује у ма каквом предузећу, које би тежило да помучи јавни мир у држави“.

Заступаће Владу. Г. Мило Дожић, министар правде и заступник министра просвјете, заступаће Краљевску Владу при свечаности устоличења новог Српскога Примаса у Бару.

Министарске вијести. Г. Ф. Јерговић, министар финансија и грађевина, отпутовао је други дан ускрса у Никшић ради убрзавања радова на новоме колскоме путу међу Никшићем, Граховом и Шавником. Са г. министром био је отпутовао и г. Лазар Мијушковић, и обојица су се синоћ вратили у пријестоницу.

Породична жалост. Г. Марка Ђукановића, министра унутр. дјела и његову уважену породицу, задесила је тешка породична жалост. На Велики Петак у вече преминула је г-ђа Шање, супруга г. Ђукановића. Одлична покојница је дуже вријеме боловала, и у току своје тешке болести бијаше предмет најтње како са висине пријестолја, тако и из свијех кругова грађанства од многобројних поштовалаца и пријатеља куће г. Ђукановића. На Велику Суботу изјутра у дом г. Ђукановића долазио је многобројан свијет из пријестонице и околне да изјави своје саучешће. У исказивању саучешћа узели су удјела и Њихова Краљ. Височанства Књаз Мирко и Књагиња Наталија, који су се довели до дома жалости и на одар покојнице положили прекрасан вијенац. Осим Њихових Краљ. Височанстава дошли су још и Господин Митрополит, министри, дипломати и великодостојници. Истога дана прије подне тијело покојничино превезено је у Никшић ради сахране у породичном гробљу. Од стана г. Ђукановића на све до изван пријестонице до Црне Грде покојничино тијело бјеше испраћено уз огромно учешће народа. Особито је много било женског свијета. Сајдук са тијелом покојнице изијели су из куће другови г. Ђукановића, господа министри и још неколико угледних великодостојника. У сprovоду све до Црне Грде учествовао је и Његово Краљ. Височанство Књаз Мирко, за којим су ишли господа дипломати, наши министри, великодостојници и многобројни грађани. Напријед су ишли ученици пријестоничких школа са свентенством и пјевачким друштвом „Његош“. Уопште учешће је народа на сprovоду било огромно и дирљиво. Код Црне Грде био је учињен кратки помен, после чега је ожалостљиви супруг г. министар Ђукановић најприје захвалио Књазу Мирку на милостиивој пажњи, па по томе госпдин дипломатама, својим друговима, министрима и свеу присутном народу оба пола. Отуда сprovод покојничина тијела крећуће за Никшић, праћен од родбине.

Од срца узимамо искрено учешће у тешкој жалости г. министра Ђукановића, и желимо да Свевисши души његове покојне супруге подари вјечни покој.

Генерал Потапов. Г. генерал Потапов, руски војни заступник код наше владе, врагнo се је уочи Васкрса из Петрограда на Цетиње.

Г. Потапов је произведен у чин генерала приликом Краљева боравка у Петрограду. Први, који је из свега срца честитао г. генералу производство, био је Његово Величанство Краљ, јер је руски император извршио унапређење г. Потапова у присуству Господаревом. После својега повратка у нашу пријестоницу, г. генерал Потапов примио је безбројна честитања из свијех цетињскијех кругова, што је најбољи доказ, колико је г. генерал код нас омиљен и цијењен и као одлични војник, и као човек, и као искрени и шлеменити брат Рус, који свако добро жели најуданијој руској сестри Црној Гори и њеноме Краљевском Дому.

Поднијели оставке. Наставници на нашој Великој Државној Гимназији г.г. Вакети, Симоновић и Броз поднијели су оставке на своје положаје поводом ученичкога штрајка.

Вријеме. Ове године смо добили врло ђудљиво прољеће. Од како је настала равнодневица, вријеме се стало нагло да мијења. Лијепе сунчане дане замијенише кише и студени, па не остадосмо ни без снијега. Ушљед тога се и студен повратио као у сред зиме. После тога се опет вријеме прољешало, али само за који дан, јер настаде киша и сушњежица. И јутрос смо имали снијег, а и студен је знатна.

Књижевност

Њемачко-српски рјечник. У издању београдске књижаре Раковић и Ђуковић изашао је у фином повезу „Њемачко-српски рјечник“ на 41 табак, са 656 страна, у коме су преко 35.000 рјечи. Овај рјечник саставио је проф. Јован Кантрија и повољно је оцењен. Тако су о њему дописани ови прикази:

„Послије старог Исавловићевог рјечника Кантрија је први код нас ъемачки рјечник, који заслужије похвалу и препоруку, као црпни рјечник; он то заслужује и својом потпуношћу, а и виче генијалношћу и значењу и чистотом израза својих рјечи. Повањивом парадом и опремом г. Кантрија је успио у свом послу. Он је био добар вичио у гребљивим рјечима, не само да је ишеде и ученике већ да је и црпну рјечу у свимјесма је потрбала рјечник ъемачког језика“.

„Наставник“ гласила за новембар и децембар 1911. године.

„Рјечник Јована Кантрије је црпни само по формату; по обиму је он много ближи познатим рјечницима, од Поповића и Грчића по рјечним рјечницима. Али ако је нешто мањи он зато има предвија друга предумјетства. И наравд, нешто велико предумјетство његово јесте у многим новим рјечницама; тако је и, пр. право задовољство наћи у овом рјечнику скромног формата израза као што су verpen и Vertling (компоновати, компоновати), који још ишеу ушли ни у тако велике рјечнике као што је познати ъемачко-француски рјечник од Sachs-Villatte'a, а који међу тим има и у говору образованих Црпана и у најбољим ъемачким књигама. Он ће дакле користити послужити свима који уче ъемачки, нарочито ће од њега имати користи јаци“.

Српски Књаж. Гласник од 1. децембра 1911. године.

„...И још је важнија сама обрада овог рјечника, и у том погледу владе пријестиво пред рјечницима Поповића и Грчићевим у нас Срба, а Филиповићевим у Хрвата. Ту мислимо поздравити и потпуност свих ових рјечи, у којима ће

се читалац сретати при лектури велике већине ъемачких писана, а да не спомињемо, да су ријечи свакидашњег разговора куд и камо надамашене, десет а можда и више пута... По то није голма махна, а да не бисмо могли пуном правом признати овом рјечнику, да је згодан, добар и практичан. С тога га и топло препоручујемо.“

„Бранково Коло“ бр. 47. 1911. год.
Сем ових књижевних листова, који су намјеродавнији за оцену овог рјечника, дали су о њему врло повољно и таквао мишљење и остали књижевни листови као и политички листови „Србобран“, „Штампа“, „Политика“, „Правда“, „Српска Застава“, „Самоуправа“, „Ново Вријеме“, „Трговачки Гласник“, „Радишче Новине“ и остали.

С правом се може рећи, да је рјечник који књига наша на тако тогао пријем и јединствену оцену похвале као овај рјечник, коме је цијена 6 круна.

Како је радио Зола. Париски листова јављају, да је господин Зола поконио све рукописе свог покојног мужа Француској Народној Библиотеци. Тим поводом листови уједно саопштавају да нијмање појединости, како је тај велики натуралистички писник ишео своје романе. Золини рукописи не представљају шарени мозаик представљања и пребрисавања као Бадзакови. Зола је радио коректно и умјерено, без оне пронајачке журбе. Па ипак је његов рад био врло продуктиван. Готово сваке године писао по један роман од 500 страна. Зола је сваког дана у него сагједао што и писао највише педесет редака дневно. Чим би узео перо у руке, испирајаја је већ била ту. Али је писао тако познато ствар, колико се Зола спремао прије него што би почео да пише који роман, и колико би разних докумената употребио, кад би ктно да пише о каквом новом њему непознатом материјалу. Све што у главноме даје „социјалистички дух“ његовом жерминору, он је чуо и приближио за једним рукописом са Жилом Гидом у једном малом париском ресторану. А на основу двадесет редака, које му је написао један његов пријатељ, који је познавао Миросове идеје, створио је свога Синтемуна, организатора будуће државе, у роману „L'Argent“. Најчудноватије је, да је најљепша мјеста у својим романима нашао одмах, често је разговорио, без икаквог прецизирања и догђивања. Тојбоље показује колико се тај велики тешије спремао и радио прије него што је спо да нешто напише.

Биљежник

Друштво хрватских средњошколских професора у Загребу у споразуму с друштвом словенских професора у Љубљани посетило је Душовама Биоград, да врати посету својим српским друговима.

На прослави универзитета у Утини од стране српског универзитета узели су учешће професори д-р Богдан Гагриловић, Богдан Поповић и др. Шук Буаћ.

На међународном конгресу земљорадничког друштва у Баден-Бадену Србију заступа др. Мило Државић, управник савеза земљорадничког друштва у Србији.

— Већа група студената хрватских из Загреб посетилиће 15. априла Биоград и разгледаће га приликом Србије.

ОГЛАСИ

Шт. бр. 615, 12—50

СРЕДИШЊИЦА
ТРСТ

„БАЛКАН“

ПОДРУЖИЦА
ЉУБЉАНА

отпремно и комисионо дионичко друштво. Уплаћена главница К 500.000
Прима пошиљке за отпрему из свију страна и на све стране свијета уз најповољније увјете. Велика суха стоваришта у слободној луци и у граду.

У исто вријеме купује, продаје и прима у комисију сваку врсту робе по налогу и за рачун својих муштерија те даје на исту робу предујмове, и отпрема ову из Трста у означена мјеста.

АДРЕСА Balkan—Trieste Riva Grumula 14.